

[Undervisningsministeren]

Forslaget bevirker, at uddannelsessøgende, der starter deres uddannelse i forårsemesteret – ligesom studerende, der starter i efterårsemesteret – kan få forsinkelsesklip til studieskift, hvis de ikke består 1. årsprøve. Årsprøven er et led i den planlagte nye studiestruktur ved videregående uddannelser.

- 3) Forslag om, at der kan fastsættes særlig støttetid for uddannelser, hvor adgangskravet til uddannelserne foruden en gymnasial uddannelse kan være en videregående uddannelse – men kun for uddannelsessøgende, der ikke i forvejen har en gymnasial uddannelse. Forslaget har forbindelse med de planlagte nye adgangskrav til videregående uddannelser.
- 4) Forslag om, at der kan fastsættes særlig støttetid for uddannelser med kandidatoverbygning, der tages efter en afsluttet videregående uddannelse, der ikke har kandidatoverbygning. Forslaget har sammenhæng med den nye studiestruktur ved videregående uddannelser.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje Ting.

Det eneste punkt på dagsordenen var herefter:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse i den internationale maritime embargo mod det tidligere Jugoslavien.

Af forsvarsministeren (Hans Hækkerup).
(Fremsat 1/6 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

Til trods for de mange forskelligartede midler, der har været anvendt for at stoppe krigshandlingerne i det tidligere Jugoslavien, er vi nu i en situation, hvor vi sammen med FN endnu en gang må yde et bidrag til at stoppe krigen. Derfor hilser Socialdemokratiet en styrkelse af sanktionsmulighederne velkomne.

Dette beslutningsforslag beskriver, hvordan Danmark medvirker til FN's håndhævelse af den maritime embargo mod Serbien og Montenegro. En samlet forøget aktion under FN, der også fra søsiden, fra Adriaterhavet, skal håndhæve embargoen mod Serbien og Montenegro, må være så rigoristisk, at den hurtigst muligt vil frembringe den effekt, som FN's Sikkerhedsråds resolution 820 anmoder om sker, nemlig at de bosnisk-serbiske tropper trækker sig tilbage fra de besatte områder.

Vi skal selvfølgelig fortsætte med al den humanitære assistance til menneskene i Bosnien-Hercegovina, ligesom vi skal fortsætte med at insistere på, at humanitær hjælp skal kunne komme uhindret igennem.

I Socialdemokratiet er vi meget foruroligede over situationen i det tidligere Jugoslavien og specielt over krigen i Bosnien-Hercegovina. De heraf følgende grusomheder er en hån mod civiliserede principper og værdier. Vi kan ikke acceptere, at disse grusomheder fortsætter til trods for de bestræbelser, verdenssamfundet har forsøgt og til stadighed intensiverer for at opnå en fredelig løsning.

Vi har i Socialdemokratiet stadig en tro på, at med FN's indsats med humanitær hjælp, med fredsplaner og med embargo skal vi nå frem til en fredelig løsning for området. Den fælles kraft – FN's Sikkerhedsråds anstrengelser og NATO-landenes indsats – er den eneste måde at presse krigspartnerne på. FN's Sikkerhedsråds sanktioner med en styrkelse af de maritime blokader af Serbien og Montenegro er en del af en mulighed for at nå en fredsløsning. Vi synes, at denne embargo er et rigtigt middel til at presse parterne til at acceptere Vance-Owen-planen. Sanktioner må og skal have den effekt, at Vance-Owen-planen kan gennemføres.

Med hensyn til udstyret for såvel mandskab som korvetter skal det selvfølgelig stå i forhold til den fare, som det forudses. Der indgår i den maritime embargo i alt 7 orlogsfartøjer fra NATO og 5 fra Den Vesteuropæiske Union.

Det er sådan i forhold til Sikkerhedsrådets resolution, at hvis nogen bliver truet i denne FN-aktion, må de skyde først i selvforsvar. Med Sea Sparrow, Harpoonmissiler og Stingermissiler må man sige, at sikkerheden for at kunne forsvare sig i forhold til gennemførelsen af embargoen er til stede.

[Ingrid Rasmussen]

Jeg vil pointere, at Socialdemokratiet er tilfreds med, at der er tale om frivillighed for de værnepligtige; for stampersonel og officersgruppen følges ordre.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan starte med at sige, at Det Konservative Folkeparti kan støtte forslaget.

Det er jo sådan, at effektive sanktioner, blokader og embargoer er et middel til at mindske grusomhederne, og her specielt de grusomheder, som foregår i Bosnien-Hercegovina.

Hvis det havde været sådan – og det burde det efter vores opfattelse have været for mange måneder siden – at disse sanktioner havde været effektive, havde man jo kunnet sikre sig, at ganske mange af de grusomheder, der begås af enheder, der kæmper inde i Bosnien, også grusomheder, som berørte Danmark nært i går, måske var blevet forhindret eller i hvert tilfælde var blevet af langt mindre omfang.

Det er jo sådan, at moderne militærenheder – og det er ganske mange af dem, der kæmper i Bosnien-Hercegovina, specielt dem, der støttes af serberne – ikke kan virke, hvis de ikke har olie, benzin og diesel, i hvert fald vil deres effekt blive langt mindre, og det vil altså spare mange civile liv. Derfor finder vi, at en 100 pct. effektiv blokade burde være iværksat for ganske mange måneder siden. Det ville som sagt have sparet en del menneskeliv.

Derfor er jeg helt uforstående over for den bemærkning, der står i beslutningsforslaget nederst i 1. spalte og løbende over i 2. spalte, hvor regeringen skriver, at situationen nu – altså i dag – nødvendiggør, at sanktionerne bliver effektivt håndhævet. Vil det sige, at man finder, at situationen igennem de sidste mange måneder ikke har været af sådan en art, at sanktionerne skulle håndhæves, at man altså bare skulle se igennem fingre med, at ting, der var forbudt: olie, benzin, våben og andet, blev leveret til de krigsførende parter?

Jeg forstår simpelt hen ikke den bemærkning.

Jeg håber, at regeringen på trods af denne bemærkning har arbejdet for dette synspunkt, altså at blokaden skulle være effektiv, og også gennem hele sin regeringstid har arbejdet for synspunktet både i FN og selvfølgelig først og fremmest gennem det formandskab, vi har i EF. Jeg håber altså, det er en lapsus. Jeg har

svært ved at tro, at det er regeringens synspunkt, at det først er i dag, det er nødvendigt.

Men som sagt – vi støtter forslaget. Vi finder også, det er ret og rimeligt – selvfølgelig – at orlogsfartøjet, i første omgang »Niels Juel« og senere »Peter Tordenskiold«, kan anvende de nødvendige magtmidler til at håndhæve blokaden og selvfølgelig også kan bruge de magtmidler, der er nødvendige i selvforsvar, når vi er sikre på, at den ordre, der vil blive udstedt af Forsvarsministeriet, vil blive efterlevet på en sådan måde, at man kan forsvare sig, hvis det måtte blive aktuelt.

Med hensyn til de værnepligtiges frivillighed kan vi ganske tilslutte os det, fru Ingrid Rasmussen sagde. Og vi er også tilfreds med, at den forsikringsdækning, som omfatter skibets besætning, er den samme, som gælder for andet personel i tilsvarende situation.

Svend Aage Jensby (V):

Der har jo igennem længere tid fra Sikkerhedsrådets side været forelagt en lang række resolutioner med henblik på at stoppe den forfærdelige krig, der foregår i det tidligere Jugoslavien. En forfærdelig krig er det; det så vi så sent som i går – noget, som må gøre indtryk på alle.

Derfor kan der heller ikke være tvivl om, at vi fra Venstres side støtter det nye initiativ, der lægges op til med dette beslutningsforslag. Det er helt rigtigt, at det er tvingende nødvendigt at gøre blokaden over for det tidligere Jugoslavien så effektiv som overhovedet muligt. Uden forsyninger af forskellig art kan de krigsførende parter ikke gennemføre deres krigshandlinger. Derfor bakker vi forslaget op.

Vi er også enige i, som der står i fremsættelsestalen, at det er overordentlig vigtigt, at Danmark markerer meget stærkt, ligesom vi har gjort hidtil, at vi ønsker at bidrage til at få Vance-Owen-planen realiseret.

Jeg går ud fra – det står der også i fremsættelsestalen – at der vil blive udstedt særlige forholdsordrer bl.a. med hensyn til selvforsvar. Jeg går ud fra, at ministeren virkelig vil sikre, at det personel, der sendes derned, bliver udstyret med sådanne våben, at de virkelig kan forsvare sig og gennemføre den opgave, som forestår.

Vi lægger også vægt på, at dette initiativ ikke yderligere belaster det gældende forsvarsbud-

[Svend Aage Jensby]

get. Jeg er ikke utilbøjelig til at tro, at vi kan komme til at stå i nogle situationer, hvor det ganske enkelt bliver nødvendigt med yderligere initiativer, og der håber jeg så, at vi kan finde ud af, at disse yderligere initiativer økonomisk skal tilvejebringes uden for forsvarsbudgettet.

Pelle Voigt (SF):

Udviklingen i borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien og især i Bosnien-Hercegovina har jo nu i forbindelse med politiske begivenheder, heriblandt mistillidsvotumet til den jugoslaviske præsident, skabt en situation, som er farligere og mere uoverskuelig end nogen sinde, og vi er, synes vi, længere fra en fredelig løsning på konflikten, end vi har været længe.

Det betyder efter SF's opfattelse, at der er al mulig grund til at tilslutte sig de skærpede skridt, som er blevet vedtaget i FN's Sikkerhedsråd, og at den effektivisering af blokaden, der lægges op til, og som mange danske partier har efterlyst i en årrække, nu skal sættes i gang. Vi mener, at der kan blive tale om effektivisering, og vi opfatter det som logisk og fornuftigt, at Danmark støtter en sådan effektivisering af blokaden, ikke alene politisk, men også ved en direkte deltagelse, sådan som det foreslås i det foreliggende forslag.

Vi føler os på linie med den socialdemokratiske ordfører i den holdning, at en korvet som »Niels Juel« eller »Peter Tordenskiold« givet vil være i stand til, hvis der skulle opstå en ekstrem situation, at forsvare sig med det arsenal af meget tunge våben, som befinder sig om bord. Den socialdemokratiske ordfører henviser især til missiler som Harpoonsystemet, der er et antiskibssystem, og Sea Sparrow og andre systemer, som kan anvendes imod fly og andre ting.

Det er naturligvis også væsentligt, hvis vi taler om opbringning af skibe, hvis vi taler om overtagelse af kontrol med skibe, at man har mindre ambitiøse våben om bord end disse missiler. Man kan jo forestille sig, at i en situation, hvor man skal entre et skib og overtage kommandoen over en modvillig, måske oven i købet bevåbnet besætning, vil et Harpoonmissil ikke være noget relevant middel til at gennemtvinge FN's vilje. Men det er naturligvis småting og petitesseer, som vi vil komme til at diskutere i den forhåbentlig korte og præcise udvalgs gennemgang, vi får af forslaget her.

Jeg skal imidlertid sige, at SF på ét punkt er uenige og endda principielt uenige i det, der lægges op til i forslaget, og det er for så vidt angår anvendelsen af værnepligtige i en aktion af denne art. Efter SF's opfattelse – og vi har egentlig altid troet, at det var en samlet opfattelse i dette Folketing – er de grundlovsfæstede bestemmelser, vi har, om, at vi kan indkalde folk til at aftjene værnepligt, bestemmelser, som er skabt med henblik på at give folk en uddannelse, hvorefter de kan indtræde i en mobiliseringsstyrke og senere enten ved at blive indkaldt eller ved at melde sig frivilligt deltage i militære aktioner af den ene eller den anden art. Det har efter vores opfattelse aldrig været ideen med værnepligten, at man, om jeg så må sige, skulle sende praktikanter i kamp eller i kamplignende situationer. Vi synes, at det er ganske forkert i dette tilfælde at anvende, som jeg har forstået det, 16 værnepligtige i en aktion af denne art.

Jeg skal sige, at vi på dette punkt agter at stille et ændringsforslag til forslaget ud fra den principielle holdning, jeg har givet udtryk for her. Jeg skal også sige, at det efter vores opfattelse ikke gør situationen bedre, at disse 16 værnepligtige øjensynlig frivilligt har meldt sig til at deltage i aktionen. Jeg skal ikke gå ind i en diskussion her af, hvor meget frivillighed er værd i en sådan situation, men udelukkende henholde mig til det principielle synspunkt, at det ikke er en del af værnepligtsuddannelsen i Danmark at deltage i internationale embargoer og situationer, hvor man risikerer at komme i ildkamp med en modstander.

Annette Just (FP):

Det var på høje tid. I september 1991, altså for knap 2 år siden, besluttede man i FN at iværksætte de første sanktioner mod Serbien og Montenegro, og så har man hvert halve år strammet lidt op og er kommet med lidt højere løftede pegefingre. Og intet er sket. Først nu – i juni 1993 – kommer man og siger: Jamen det kan godt være en god idé at prøve på at kigge efter på de skibe, der går til Montenegro, om der er våben, olie, eller hvad det nu kan være, om bord.

Når jeg siger, at det er på høje tid, er det, fordi Fremskridtspartiet lige fra starten ville have været med til at sige ja til dette forslag. Ingen tvivl om, at Fremskridtspartiet hele ti-

[Annette Just]

den kontinuerligt i Udenrigspolitisk Nævn har sagt: Hvordan får vi overholdt disse sanktioner? Hvordan får vi sikret blokade eller embargo, eller hvad vi ellers kan bruge af fine ord for dette her? Det er den eneste måde, hvorpå vi udefra kan hjælpe med til at afværge de forfærdelige ting, der sker i det tidligere Jugoslavien. Det er den eneste fornuftige måde, hvorpå man kan være med til at forhindre, at borgerkrigen breder sig yderligere.

Så med den positive holdning, som bør stå ret klart på nuværende tidspunkt, går Fremskridtspartiet selvfølgelig ind i et positivt arbejde i udvalget.

Jeg har dog et spørgsmål til ministeren her og nu: Hvordan vil man sikre, at Grækenland ikke fortsat bryder den blokade, der er af Serbien? Jeg ved godt, at det ikke ligefrem er det hele, der føres gennem Adriaterhavet, men det er jo dér, de største brud rent faktisk foregår på nuværende tidspunkt. Og som et EF-land synes jeg, at vi også har krav på at få at vide, hvordan vil man opretholde blokaden fra Grækenland og ind i Serbien-Montenegro.

Jørgen Estrup (RV):

Der er ingen gode løsninger på de grusomheder, der foregår i borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien, og der er meget få midler, som har udsigt til at blive virksomme. Et af disse midler er embargoen, spørgsmålet om at blokere for Serbien-Montenegros muligheder for at opretholde normale forhold, herunder forsyne borgerkrigen i Bosnien-Hercegovina. Og det er klart, at vi fra dansk side af al magt bør støtte en effektiv blokade.

Men jeg synes også, man må erkende – og det er lidt rettet til nogle af de ordførere, der har været heroppe tidligere i debatten – at en effektiv blokade får man kun i det omfang, det internationale samfund er villig til at etablere den. Det vil sige, at det kræver, at FN's Sikkerhedsråd går ind i sagen, og det kræver, at de, der kan udføre FN's mandat, er parat. Så kræver det i øvrigt, at medlemsstaterne er villige til at følge beslutningerne op. Fra dansk side kan vi nu engang ikke reagere og bør ikke reagere, før der foreligger et FN-mandat og der er en opbakning fra i dette tilfælde NATO til at gennemføre en effektiv blokade.

Jeg mener, at vi fra dansk side reagerer så hurtigt, som vi med rimelighed kan, eftersom

FN's resolution 820 blev vedtaget den 17. april, og eftersom NATO-beslutningen endnu ikke er truffet. Men vi bør være med i det omfang, det overhovedet giver fornuftig mening.

Fra radikal side støtter vi udsendelsen af korvetten, på samme måde som vi i sin tid støttede udsendelse af en korvet til Golfen. Og vi noterer os også, at den ordning om frivillighed, som her etableres vedrørende mandskabets forhold, er præcis den samme, som gjaldt for »Olfert Fischer« i sin tid.

På den baggrund kan vi støtte forslaget.

Merethe Due Jensen (KRF):

Da fru Inger Stilling Pedersen er optaget af et møde andetsteds, vil jeg udtrykke Kristeligt Folkepartis holdning til beslutningsforslag nr. B 99.

Det er på en dyster baggrund, vi i dag skal tage stilling til dette beslutningsforslag om at sende en dansk korvet til Adriaterhavet for aktivt at deltage i den internationale boykot mod det tidligere Jugoslavien. Med krigens gru og de to unge danske hjælpearbejderes død i klar erindring understreges nødvendigheden af, at alle fredelige midler skal tages i brug for at få bugt med denne meningsløse krig.

Dog vil jeg tilføje, at det desværre ser ud til, at dette ikke er nok, men dog et væsentligt skridt i kampen for freden. Jeg imødeser snart en helt anden debat om mere effektive midler for at få stoppet krigen på Balkan. Men som et vigtigt led i en mere effektiv embargo går vi helhjertet ind for at give vort bidrag til opfyldelse af FN's Sikkerhedsråds resolution om udvidelse af den maritime embargo.

På grund af sagens alvor og muligheden for, at det kan blive nødvendigt at anvende militære magtmidler, håber jeg, at det mandskab, som sendes med korvetten, kommer til at bestå af folk med stor erfaring. Jeg noterer også, at værnepligtiges deltagelse sker på frivillig basis.

På denne baggrund kan Kristeligt Folkeparti tilslutte sig beslutningsforslaget.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for de mange konstruktive bemærkninger, som de har givet forslaget med i dag.

Grundén til, at vi nu fremsætter dette beslutningsforslag, er, at den maritime styrke i henhold til resolution nr. 820 kan komme i situ-

[Forsvarsministeren]

ationer, hvor anvendelse af militær magt ud over selvforsvar ikke kan udelukkes. Folketinget skal således give sit samtykke til, at Danmark yder sit bidrag til håndhævelsen af den maritime embargo mod det tidligere Jugoslavien.

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at understrege, at regeringen finder det vigtigt, at Danmark også på dette punkt bidrager til at løse konflikten. STANAVFORLANT skal jo ifølge NATO's nye koncept virke som mobilt krisestyringsinstrument. Ved at sende styrken til Adriaterhavet som forstærkning til håndhævelsen af den maritime embargo vil det netop være en anvendelse i denne sammenhæng. Derfor er det vigtigt, at Danmark er med og dermed viser sin vilje til at bidrage, når der måtte opstå behov herfor.

Der har i debattens løb været enkelte bemærkninger, som jeg gerne vil svare på. Først den konservative ordfører, hr. Helge Adam Møller: Jeg vil gerne understrege, for at der ikke skal være nogen som helst tvivl, at regeringen – såmænd også, da regeringspartierne tidligere var i opposition – selvfølgelig har arbejdet for, at blokaden, embargoen, skulle blive så effektivt håndhævet som muligt. Det nye, der er sket, er imidlertid, at Sikkerhedsrådet har besluttet, at man vil gå videre, end man hidtil har gjort, netop for at gøre embargoen effektiv. Det støtter vi fuldt ud, og det er selvfølgelig også det, der er baggrunden for beslutningsforslaget.

Til hr. Pelle Voigt vil jeg gerne sige med hensyn til spørgsmålet om værnepligtige, at den model, vi anvender her, er nøjagtig den samme, som vi anvendte, da vi i sin tid sendte »Olfert Fischer« til Golfen. Det er således, at der på disse korvetter normalt indgår et antal værnepligtige som en del af den almindelige besætning. Og i det øjeblik man beslutter, at skibet ikke længere skal deltage i den almindelige NATO-flådeøvelse, men begive sig til Adriaterhavet for at løse en opgave i forbindelse med håndhævelsen af embargoen, er det klart, at så stiller man selvfølgelig de værnepligtige, der indgår i besætningen, frit med hensyn til, om de ønsker at være med til at løse den opgave eller ej.

Det er også klart, at disse værnepligtige selvfølgelig ikke vil blive bragt i en situation, hvor de vil blive sat til at løse opgaver, som de ikke

er uddannet til at løse. De funktioner, som de varetager på skibet, vil de kunne løse også under disse forhold.

Fru Annette Just havde et spørgsmål om, hvordan man i øvrigt vil sikre, at Grækenland ikke bryder blokaden. Til det vil jeg gerne sige, at det har været os meget magtpåliggende at sikre, at intet land – og specielt ikke et andet NATO-land – brød blokaden. Derfor har der fra dansk side gentagne gange været lagt pres på grækerne.

Vi har jo nu i almindelighed fået indført et sanktionsregime, som betyder, at det antal grænseovergange, der er fra de enkelte lande ind i Serbien og Montenegro, er meget begrænset, og det vil sige, at overvågningsopgaven er blevet meget nemmere. Desuden har EF og FN, CSCE osv. bidraget til, at håndhævelsen af sanktionerne er meget mere effektiv. Man forsøger dels ved, hvad skal vi sige, bistand i almindelighed og dels selvfølgelig ved kontrol at bidrage til, at den bliver så stærk som mulig.

Endelig er der den del af det, nemlig den maritime del, som vi behandler her i forslaget i dag. Jeg har i hvert fald en tro på, at selv om ingen embargo vel nogen sinde vil kunne blive 100 pct., vil vi komme meget, meget tæt på det. Og dette vil i hvert fald være et væsentligt skridt til at sikre, at den bliver så effektiv, som sådan en overhovedet kan blive.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg skal bare sige til forsvarsministeren, at i den udstrækning, man fortsat indkalder folk til at aftjene værnepligt i søværnet til ren gavtjeneste, altså det vil sige til servering, til opvask og den slags opgaver – det har i øvrigt altid været en gåde for de fleste af os, hvad det havde med værnepligt at gøre – er det klart, at den direkte fysiske fare, som man udsætter sig for som opvaske, forudsat at man befinder sig indendørs eller som oppasser i officersmessen el. lign., naturligvis er til at overskue i en operation af denne art. Det har ministeren formentlig ganske ret i.

Men jeg vil gerne gentage, at vi finder det principielt forkert, at mennesker, som indkaldes til at deltage i en uddannelse, pludselig på et tidspunkt under denne uddannelse kan blive sat i den situation, at man skal tage stilling til,

[Pelle Voigt]

om man skal gå over i en helt anden form for tjeneste end det, der er ideen med værnepligten, nemlig i en mission, som kan indebære, at man medvirker til at løse egentlige kampopgaver.

At man også greb problemet an på den måde i sin tid med »Olfert Fischer«, gør efter vores opfattelse ikke sagen bedre. Det var også principielt forkert.

Jeg må så i øvrigt sige, at jeg synes, at det blev konstateret, da vi diskuterede spørgsmålet om frivillighed sidst i en situation, hvor vi måtte konstatere, at vi nu befandt os på et for Danmark meget usædvanligt område, at hele frivillighedsbegrebet er et tveægget sværd. Mange kan få den opfattelse, at man igennem det at lade disse unge værnepligtige melde sig frivilligt kommer i en situation, hvor Folketinget og Forsvarsministeriet fralægger sig ansvaret for disse mennesker. Det synes vi ikke er særlig pynteligt.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Pelle Voigts betragtninger over anvendelse af værnepligtige eller ikke anvendelse af værnepligtige.

Hr. Pelle Voigt siger, at han altid har fundet det urimeligt, og han mener, at det ikke er i overensstemmelse med det, der burde være praksis for anvendelse af værnepligtige, at de bl.a. på søværnets skibe sættes til madlavning, opvask osv.

Jeg vil da gerne gøre opmærksom på, at på et sådant skib med ca. 100 mand er der altså et antal funktioner, der skal løses, for at skibet kan fungere, også under de værst tænkelige forhold, og det er under kamp. Det er akkurat lige så vigtigt, at folk får noget at spise, som at de kan skyde med kanonerne, at maskinen kan rulle rundt, og at der er nogen, der styrer skibet.

Alle om bord på dette skib er uundværlige, og hvis det var sådan, at skibet skulle indsættes til kamp et eller andet sted i de danske farvande i morgen, ville de knap 20 værnepligtige om bord altså også indgå som et led i skibets besætning; og den enhed ville jo være mere effektiv, fordi de professionelle og de værnepligtige nu har arbejdet og sejlet sammen i et vist antal måneder.

Man kan altså ikke bare sige, at der er nogle enkelte værnepligtige, som udfylder nogle funktioner, der faktisk overhovedet ikke er brug for. Der er brug for dem, lige så vel som for de professionelle, hvis skibet skal virke som en kampenhed og besætningen skal kunne løse de opgaver, som Folketinget nu pålægger den. Hvis man tog de værnepligtige væk, var der altså nogle andre, der skulle erstatte dem.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes, at jeg bliver nødt til at svare hr. Helge Adam Møller, selv om spørgsmålet om gavntjeneste i søværnet ikke er debattens hovedtema, for nu at sige det mildt.

Men situationen er jo – og det er jeg sikker på at hr. Helge Adam Møller er bekendt med efter de årelange studier, der er foretaget, hvor bl.a. forskellige grupper har studeret anvendelsen af de værnepligtige og lavet digre rapporter – at man en række steder indkalder folk, som ikke laver andet end gavntjeneste. Det har intet med en militær uddannelse at gøre, og efter ophøret af værnepligten bliver de derfor hjemsendt med en såkaldt hvid seddel, der betyder, at de ikke er en del af mobiliseringsstyrken. Det er ganske klart helt uanstændigt, uanset behovet for mandskab til køkken- og sanitetstjeneste osv. Den slags funktioner burde besættes med andet personel i stedet, for den eneste undskyldning, vi har for at indkalde værnepligtige, er, at vi ønsker at give dem en uddannelse, så de kan indgå i mobiliseringsstyrken. Gør vi ikke det, har vi misbrugt bestemmelserne i grundloven og spildt disse menneskers tid på en efter min opfattelse særdeles forkastelig måde.

Formanden:

Det drejer sig altså om at sende et skib til de bosnisk-hercegovinske farvande.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg skal blot sige et par ord om frivillighed. Det er klart, at når vi sender styrker af sted til at løse bestemte opgaver, er hovedreglen, at der ikke er tale om frivillighed. Vi har i særlige tilfælde gjort en undtagelse dels med hensyn til de styrker, der sendes til Bosnien-Hercegovina, og dels i dette tilfælde; og netop fordi der

[Forsvarsministeren]

er tale om værnepligtige, har vi lagt vægt på at anvende frivillighedsprincippet, men det er for så vidt en undtagelse fra den gældende generelle regel.

Jeg vil i øvrigt godt sige, at vi lægger megen vægt på, at mange unge mennesker melder sig frivilligt til at gøre militærtjeneste. En lang række unge mennesker har meldt sig frivilligt til at deltage i FN-styrkerne, og det er også klart, at dette forhold selvfølgelig ikke betyder, at Folketinget på nogen måde fralægger sig noget ansvar, tværtimod. Vi føler nøjagtig lige så stort ansvar for de frivillige som for dem, der er beordret derned. Vi føler nøjagtig det samme ansvar for deres sikkerhed; det ændrer det faktum, at de har meldt sig frivilligt, selvfølgelig ikke på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (1/6 93):

Udtræder: Peter Hansen-Nord (V)

Ny stedf.: Thor Pedersen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. juni 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 13.34